



Klagenemnda for krav om kompensasjon og billighetserstatning
for psykiske belastningsskader som følge av deltakelse i
internasjonale operasjoner

Unntatt off., jf. offl § 13.1 jf. fvl § 13.1

VEDTAK

Klagesak nr.: 16/2017

Klager: [REDACTED]

Klagers prosessfullmektig: Advokat John Tuflått

Klagen gjelder: Krav om gjenopptak av krav om kompensasjon etter forskrift 2009-12-22 nr. 1768 om særskilt kompensasjonsordning som følge av nye regler om foreldelse

Beslutningsdato: 24. september 2021

I behandlingen har deltatt: Nora Lund Lefdal
Marianne Abeler
Tor Gunnar Framnes
Anders Grindaker

Konklusjon: Kravet om gjenopptak tas ikke til følge. Vedtaket er enstemmig.

1. Sammendrag av sakens faktiske sider

Klagenemnda behandlet i møte 16. november 2018 klage fra [REDAKTERT], heretter kalt klager. Klagen gjaldt vedtak fra Statens pensjonskasse (SPK) om kompensasjon etter forskrift 2009-12-22 nr. 1768 om særskilt kompensasjonsordning, heretter kalt kompensasjonsforskriften.

Nemnda konkluderte med at saken var foreldet. Vedtaket hadde følgende konklusjon:

Klagen tas ikke til følge.

SPK dekker saksomkostninger til juridisk bistand i anledning saken og klagen med kr. 24 875,- inkl mva.

Vedtaket er enstemmig.

1. juli 2021 trådte nye og lempeligere regler om foreldelse i kraft. Reglene innebar at saker som tidligere var avslått på bakgrunn av foreldelse, kunne kreves gjenopptatt.

Advokat John Tuflått har opplyst at klager døde [REDAKTERT]. Advokaten fremmet 31. august 2021 krav om gjenopptak av saken på vegne av klagers etterlatte. I klagen ble det vist til at det ikke var foretatt noen realitetsvurdering av om det forelå årsakssammenheng mellom klagers traumer fra tjenesten og hans psykiske plager. Advokaten viser til at nemnda mener at det er de livspåkjenninger klager ble utsatt for etter tjenesten som var det vesentlige i årsaksbildet, herunder hans somatiske plager. Advokaten viser også til at nemnda skriver at klager ville blitt ufør uansett, også om hendelsene i Libanon tenkes borte. Advokaten mener at nemndas drøftelse kan tyde på at den stiller seg åpen til spørsmålet om årsakssammenheng i saken. Videre viser advokaten til at betydningen av omvendt bevisbyrde ikke er drøftet, og at det er staten som har bevisbyrden når det i vedtaket vises til at klager ville vært «ufør uansett». Til sist peker advokaten på at det ikke er drøftet hvilken betydning det har at det skal foretas en lempeligere bevisvurdering i 35 G-sakene.

Spørsmålet om gjenopptak av saken ble behandlet i nemndsmøte 24. september 2021. Møtet ble avholdt digitalt. Til stede var nemndas leder og faste medlemmer, samt nemndas sekretariat.

2. Klagenemndas vurdering

Saken gjelder krav om gjenopptak av vedtak etter forskrift 2009-12-22 nr. 1768 om særskilt kompensasjonsordning for psykiske belastningsskader som følge av deltakelse i internasjonale operasjoner.

1. juli 2021 trådte en ny regel om foreldelse i kraft i forsvarsloven § 56 første ledd første punktum. Bestemmelsen har følgende ordlyd:

Krav om erstatning og kompensasjon for en psykisk belastningsskade som følge av deltagelse i en internasjonal operasjon foreldes tre år etter den dag skadelidte fikk eller burde skaffet seg kunnskap om skaden og den ansvarlige, men tidligst tre år etter den dag det offentlige har fattet vedtak om uføretrygd og yrkesskadedekning på grunn av psykisk belastningsskade etter folketrygdloven kapittel 12 og 13.

I forbindelse med lovendringen, ble også kompensasjonsforskriften endret. Etter forskriftsendringen som trådte i kraft samtidig med endringen i forsvarsloven § 56, har kompensasjonsforskriften § 11 første ledd følgende ordlyd:

Krav om kompensasjon etter denne forskrift foreldes tidligst tre år etter ikrafttredelsesdato. For øvrig gjelder foreldelsesloven, med de særregler som følger av forsvarsloven § 56 første og andre ledd.

Endringen i forsvarsloven ble innført gjennom vedtakelsen av *lov om endringer i forsvarsloven (klageadgang og foreldelse i erstatningssaker og Forsvarets bistand til offentlige myndigheter og andre beredskapsaktører)*, heretter kalt endringsloven. I endringsloven del II nr. 2 ble følgende overgangsbestemmelse gitt:

Krav om erstatning og kompensasjon for psykisk belastningsskade som følge av deltagelse i en internasjonal operasjon som før ikrafttredelse av § 56 første ledd er avslått som følge av foreldelse, kan kreves gjenopptatt.

Overgangsbestemmelsen i endringsloven er redegjort nærmere for i Prop. 59 L (2020-2021), punkt 3.3.4 (s. 18):

[...] Sakene som kan gjenopptas etter bestemmelsen, behandles på nytt med utgangspunkt i at tidspunktet for da krav ble fremsatt til Statens pensjonskasse anses som fristavbruddstidspunktet.

Regelen vil ikke ha betydning i saker der Statens pensjonskasse eller klagenemnda har konkludert med at de materielle vilkårene for erstatning eller kompensasjon ikke foreligger. Dette gjelder også sakene der instansen subsidiært har konkludert med at kravet er foreldet. Utfallet av disse vedtaket ville blitt det samme, uavhengig av de nye foreldelsesreglene. Det er nødvendig å skille klart mellom sakene som er aktuelle for gjenopptak, og de som ikke er det. Dette for å hindre at ressurser går med til gjenopptakelse av saker der de materielle vilkårene for erstatning uansett ikke er oppfylt.

Spørsmålet er etter dette om kravet i nemndas vedtak av 16. november 2018 i sak 16/2017 ble avgjort på bakgrunn av foreldelsesspørsmålet alene, eller om nemnda i vedtaket også tok stilling til sakens materielle sider. Dersom nemnda i vedtaket kom til at heller ikke de materielle vilkårene for kompensasjon etter forskriften var oppfylt, ville klagen uansett blitt avslått. Det vil da ikke være grunnlag for gjenopptak på bakgrunn av endrede foreldelsesregler.

I vedtaket konkluderer nemnda først med at kravet er foreldet. Etter dette skriver nemnda at den også finner grunn til å knytte noen bemerkninger til realiteten i saken. Etter å ha gått gjennom betingelseslæren, skriver nemnda i vedtaket:

Det er etter nemndas vurdering grunn til å konkludere med at de livspåkjenninger klager har vært utsatt for etter tjenesten er vesentlige i det totale bildet. Klagers problemer med andre somatiske plager, herunder særlig hans tre hjerneslag i senere tid, har vært en nødvendig betingelse for store deler av uførheten. Etter nemndas syn er det derfor stor grad av sannsynlighet for at klager uansett ville ha blitt varig ervervsmessig ufør, også om hendelsene i Libanon tenkes bort.

Nemnda mener at dette utdraget viser at de materielle vilkårene for kompensasjon ble tatt stilling til ved nemndsbehandlingen i 2018, og at vilkårene ikke ble ansett for å foreligge. Etter dette mener nemnda at det ikke er grunnlag for gjenopptak.

Nemnda ønsker også å tilføye at de konkrete omstendighetene i saken, gjør den lite egnet for gjenopptak. Spesialist i klinisk psykologi, Trond Ivar Hegge, utarbeidet i anledning saken en spesialisterklæring etter det særskilte mandatet. Erklæringen er datert 13. februar 2017. I erklæringen konkluderer Hegge med at FN-tjenesten ikke har vært en nødvendig betingelse for de psykiske plagene klager hadde på vedtakstidspunktet. I begjæring om gjenopptak fra advokat Tuflått fremkommer det at klager nå er død, slik at begjæring om gjenopptak fremmes på vegne av de etterlatte. Dette innebærer at det ikke ville vært mulig å innhente en ny spesialisterklæring, dersom nemnda kom til at det var grunnlag for å gjenoppta saken. Det er etter nemndas syn derfor svært lite sannsynlig at saken ville fått et annet utfall ved en ny vurdering av de materielle vilkårene.

3. Konklusjon

Kravet om gjenopptak tas ikke til følge.

Vedtaket er enstemmig.

Oslo, den _____

Nora Lund Lefdal
Leder for klagenemnda